

AVUSTRALYA’NIN KÜRESEL ISINMA ve İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ POLİTİKASI ile ÇEVRE EYLEM PLANLARI

Ahmet Cangüzel Taner

Fizik Yüksek Mühendisi

Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (acant@taek.gov.tr)

Avustralya’da küresel ısınma ve iklim değişiklikleri nedeni sera gazları salımları yada karbondioksit salınımları sorunları ile yoğun fosil yakıtlı termik santraller kaynaklı elektrik üretimi yapılan ülkenin enerji eylem planlarının değiştirilmesi ve de yeni çevre eylem planları stratejileri uygulamaları hakkında çevre dostu olarak tanınan Başbakan Kevin Rudd bazı çevreci projelerde düşük performans göstermektedir.

Avustralya’nın en yoğun nüfus yoğunluğuna sahip olan New South Wales (NSW) eyaletinde faaliyet gösteren kömür madeni işleticileri; Yeni Zelanda, Endonezya ve Singapur’un tüm elektrik ihtiyacını karşılayan kömürleri temin ettikleri ve aynı zamanda ülkenin ihracatına çok büyük bir katkı yaptıkları için gururlanmaktadır. Queensland ve Victoria eyaletleri ile birlikte New South Wales eyaleti, Avustralya’nın tüm elektrik ihtiyacının %83’nü karşılayan kömürleri çıkarmaktadır. Kömürle çalışan termik santraller vasıtasıyla üretilen çok kirli enerji, yani, sera gazı emisyonları yada sera gazları salınımları nedeni ile, bir başka deyişle atmosfere verilen karbondioksit emisyonları veya karbon salınımları sayesinde Avustralya, küresel ısınma ve iklim değişikliği sorununa katkı yapan dünyanın en kirli ülkelerinden biri haline dönüştürülmektedir. Avustralya, kişi başına üretilen sera gazı salımları açısından dünyayı en fazla kirleten sera gazı üreticisi ülkeler arasında sayılmaktadır. 200 yıldan fazla kömürden yararlanan Avustralya tarafından kara elmas sayılan kömür hiçbir şekilde sorgulanmamıştır. Ancak, Avustralya’daki bu durumun hızla değişmekte olduğu gözlenmektedir. Avustralya’da Başbakan Kevin Rudd başkanlığındaki İşçi Partisi hükümeti; karbon emisyonu ticareti yada karbondioksit salınımı pazarlama planı perspektifi çerçevesinde ülke genelinde sera gazları salımlarını azaltmak, kısıtlamak, bir başka deyişle, kontrol ve denetim altına almak veya dizginlemek için 16 Temmuz 2008 tarihinde geniş kapsamlı bir çevre kirliliğini azaltma programı açıklamıştır. Mr.

Rudd'un Kasım 2007'deki seçimlerde küresel ısınma ve iklim değişikliklerinin faili sera gazı emisyonlarının sınırlandırılması, kısıtlandırılması yada dizginlenmesi ile ilgili vaatleri başbakanlığa getirilmesinde önemli bir rol oynamıştı. John Howard başkanlığındaki bir önceki hükümet olan muhafazakar koalisyon, 11 yıllık yönetimi sırasında karbon emisyonları veya karbondioksit salımları konusunda hiçbir somut adım atmamıştı. **Kyoto Protokolü**, Mr. Rudd'un iş başına geçmesinden hemen sonra Avustralya hükümeti tarafından onaylanmıştı. Dikkat çekici simgesel jest veya sembolik hareketin ardından şimdilerde yürütülecek politikanın çok daha zor bir seyir izlemesi beklenmektedir. Dünyanın en büyük sera gazı üreticisi ülkeleri arasında sayılan Avustralya, Mr. Rudd'un idaresinde **emisyon üst sınırı ve ticareti (cap and trade scheme sistemi) planı** kapsamında bir politika başlatacaktır. Bu bağlamda 2010 yılından itibaren her yıl karbon ticareti kapsamında karbondioksit emisyonu kota kağıtları yada karbon emisyonu fonları alışverişleri yürürlüğe girecektir. 2050 yılına kadar karbon salımları veya karbondioksit salınımları düzeylerinin 2000 yılındaki emisyon seviyesinin de %60 altına indirmek, yönetimin iddialı hedefleri arasında bulunmaktadır. Avustralya'da emisyon pazarlama veya karbon ticareti sistemleri çerçevesinde yılda 25000 ton karbondioksit emisyonu yapan sadece 1000 şirketin söz konusu plandan etkileneceği tahmin edilmektedir. Bu durum bir teşvik edici ortam da yaratacaktır. Başlangıçta ihracat yapan firmalar karbon ticareti borsası yada emisyon ticareti pazarından karbondioksit emisyon fonları veya karbondioksit salımlarını sınırlandırma, kısıtlandırma amaçlı karbon salınımı kota kağıtları satın almak suretiyle bir tür zarara uğrayacaklardır. Diğer taraftan, zararlarının telafisi çerçevesinde, kömür yakıtlı termik santraller nakit olarak tazminat alacaklardır. Karbondioksit emisyonu fonları yada karbon salımı kota kağıtları vasıtasıyla elde edilen kazançlar, yüksek karbon emisyonları maliyetleri altında büyük zarara uğrayan dar gelirli şirketlere aktarılmak suretiyle söz konusu firmalara mali destek sağlanacaktır. Karbon emisyonu kota kağıtları veya karbondioksit salımı fonları nedeni ile, piyasada petrol fiyatları fahiş şekilde yükseldiği takdirde, hükümet mevzu bahis artışlar oranında üç yıl boyunca tüketim vergisinde indirim uygulayacaktır. Çevreci örgütler, çevre kuruluşları, çevre dostu yeşilci gruplar ve organizasyonlar; iktidardaki hükümetin politik tepki ve siyasi

protestolardan kaçınmak aynı zamanda da iş dünyasına daha şirin görünmek için, **emisyon üst sınırı ve ticareti** planını veya sistemini sulandırdığını iddia etmektedir. Mr. Rudd'un görevlendirdiği ünlü ekonomist Ross Garnaut, 4 Temmuz 2008 tarihli bir raporunda, küresel ısınma ve iklim değişiklikleri konusunda Başbakan Kevin Rudd'un çok daha net bir siyaset izlemesi gerektiğini açık bir şekilde vurgulamaktadır. Avustralya'nın kuzeydoğusunda yaklaşık 2000 km uzunluğunda bir doğa harikası olan Mercan Adaları Zinciri silsilesi Büyük Set Resifi (Great Barrier Reef) ve Avustralya'nın kalbi olan diğer bölgeler (Australian heartlands); yönetimin çok daha disiplinli karbon emisyonu ticareti yada karbondioksit salınımı ekonomisi uygulamadığı takdirde, adı geçen eşi bulunmaz alanların tanınmaz hale geleceği, söz konusu raporda bariz olarak ifade edilmektedir. Öte yandan, Avustralya ekonomisi yurt içinde üretilen kömür ve diğer minerallerin ihracatına aşırı derecede bağımlı olduğundan dolayı hükümeti bir çıkmaza doğru da sürüklemektedir. Bu arada 2008 yılında beliren küresel ekonomik kriz öncesi ve sonrası fosil yakıtlarla ilgili Asya'da ortaya çıkan ve de çıkacak olan ani talep artışı sayesinde, gelecek beş yıl içerisinde Avustralya'nın kömür ihracatının %30 artması beklenmektedir. Ortaya çıkan durumda Avustralya çifte standart uyguladığı için şiddetle eleştirilmektedir. Şöyle ki, iş başında bulunan Avustralya İşçi Partisi hükümeti; yurt içinde karbon salımları yada karbondioksit emisyonları hakkında çok sıkı önlemler alırken, küresel ısınma ve iklim değişikliği zararlı etkileri perspektifleri konusunda duyarsız ülkelere kendi menfaati doğrultusunda kömür gibi yoğun karbon ve karbondioksit içerikli yakıtları ihraç etmektedir. Çözüm yolu olarak bir lobi grubu olan NSW Eyaleti Maden Konseyi (Minerals Council)'nin başındaki Nikki Williams, fosil yakıtlı termik santrallerde temiz kömür kullanımı konusunda bilimsel ve teknolojik araştırmalar için daha fazla para aktarılmasını önermektedir. Böylece aynı kişi, karbon emisyonlarının tutulması yada karbon salımlarının yakalanması veya karbondioksit emisyonlarının depolanması hususunda çok önemli adımların atılacağını savunmaktadır. Avustralya'da karbondioksit salımlarının tutulması ve karbon emisyonlarının yok edilmesi konularında pek çok pilot tesis bulunmaktadır. Ancak, ticari boyutta karbondioksit salımları arıtma tesisleri faaliyete geçebilmesi için uzunca bir süre araştırma yapılması gerekli görülmektedir.

Sonuç olarak, Başbakan Kevin Rudd ve kabinesindeki İklim Değişikliği Bakanı Penny Wong arasında karbondioksit emisyonlarının kontrol altına alınması ve karbon salımlarının sınırlandırılması sorunlarında ayrıntılarda fikir ayrılıkları olmasına rağmen; ülkenin enerji eylem planları ve enerji stratejisi programları kapsamında enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesi, enerji kaynak çeşitliliği, enerji arz güvenliği perspektifleri paralelinde alternatif enerji kaynakları yaratılması konusunda hassas şekilde tatbiki mümkün çevre eylem planları hakkında genel bir görüş birliği bulunmaktadır. 21 Temmuz 2008 tarihinde yapılan bir anket araştırmasında diğer ülkeler hiçbir önlem almasa bile, ülkelerinin karbon emisyonlarının dizginlenmesi ile ilgili tedbir alması Avustralyalıların %70'i tarafından desteklenmektedir. Ancak gerçek sorun yakın zamanda yayınlanacak olan ve 2050 yılına kadar uygulanması gerekli olan karbon emisyonlarını kısıtlama yada sınırlandırılmasına dair ayrıntılı hükümet raporu açıklandıktan sonra ortaya çıkacaktır. Böylece, baş gösteren son küresel mali kriz ve müteakip küresel ekonomik çöküş perspektifi çerçevesinde Avustralya'daki iş dünyası, karbondioksit emisyonları hakkında gerçek maliyetleri hesaplama ve bu maliyetler doğrultusunda şirketlerini yönlendirme olanağına sahip olacaklardır. Ayrıca da, **Kyoto Protokolü** sonrası bu protokolün yerini alacak olası uluslararası anlaşma ile ilgili Avustralya'nın küresel ısınma ve iklim değişikliği yol haritası belirlenecektir.

Kaynaklar: Karbon Emisyonları ve Karbondioksitin Akiferlerde Depolanması, Ahmet Cangüzel Taner, Çağın Polisi Dergisi, 68.sayı, 2007.
Küresel Isınma Mekanizmaları, Ahmet Cangüzel Taner Çağın Polisi Dergisi, 61.sayı, 2007.
İklim Değişikliklerinin Maliyeti, Ahmet Cangüzel Taner, Çağın Polisi Dergisi, 64.sayı, 2007.
Sera Gazı Emisyonları, Ahmet Cangüzel Taner, Çağın Polisi Dergisi, 65.sayı, 2007.
Amerika'da Küresel Isınma ile ilgili Politika Değişimi, Ahmet Cangüzel Taner, Çağın Polisi Dergisi, 66.sayı, 2007.
İklim Değişiklikleri ile ilgili IPCC'nin Son Raporları,

Ahmet Cangüzel Taner, Çağın Polisi Dergisi, 67.sayı, 2007.

Haziran 2007’de bir araya gelen G8’lerin Gündemi: Küresel Isınma, İklim Değişikliği ve Sera Gazı Emisyonları, Ahmet Cangüzel Taner, Çağın Polisi Dergisi, 70.sayı, 2007

The Economist Dergisi (26 Temmuz – 01 Ağustos 2008). Kyoto Protokolü Sonrası Küresel Isınma ve İklim Değişikliği ile ilgili Olası Son Gelişmeler, Ahmet Cangüzel Taner, Çağın Polisi Dergisi, 80.sayı, 2008.

Amerika Birleşik Devletleri’nde Çevre Kirliliği Yasası, Ahmet Cangüzel Taner, Çağın Polisi Dergisi, 81. sayı 2008.

Küresel Isınma, İklim Değişiklikleri Nedeni ile Çin ve Hindistan’da Çevresel veya Ekolojik Felaketler, Ahmet Cangüzel Taner, Çağın Polisi Dergisi, 83.sayı, 2008.

Çin ve Hindistan’da Küresel Isınma ile İklim Değişiklikleri Nedeni Olan Sera Gazı Emisyonları Hakkında Çevre Eylem Planı Politikaları, Ahmet Cangüzel Taner, Çağın Polisi Dergisi, 84.sayı, 2008.

Çin ve Hindistan’ın Kyoto Protokolü Sonrası Küresel Isınma ve İklim Değişikliği Faili Sera Gazı Emisyonları ile ilgili Muhtemel Politikaları, Ahmet Cangüzel Taner, Çağın Polisi Dergisi, 85.sayı, 2009.

Brezilya’nın Enerji Politikası ve Enerji Eylem Planları Ahmet Cangüzel Taner, Çağın Polisi Dergisi, 86.sayı, 2009.

Karbondioksit Emisyonları veya Salınımlarının Yok Edilmesi yada Depolanması, Ahmet Cangüzel Taner, Çağın Polisi Dergisi, 87.sayı, 2009.

Karbon Salımları ve Karbon Ticareti, Ahmet Cangüzel Taner, Çağın Polisi Dergisi, 90.sayı, 2009.

Sera Gazları Salımları ve Küresel Mali Kriz, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2009.

Yenilenebilir Enerji Kaynakları ve Küresel Ekonomik Kriz, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları Faydalı Bilgiler, 2009.

İnternet siteleri: www.caginpulisi.com.tr
www.fmo.org.tr